

Från Resolution till Handlingsplan

En feministisk- och fredsbyggande tolkning av Liberias
Nationella Handlingsplan för Resolution 1325

Abstract

Den här studien är en kvalitativ innehållsanalys av fallet Liberias Nationella Handlingsplan för Säkerhetsrådets resolution 1325. Resolution 1325 antogs av FNs Säkerhetsråd år 2000 och syftar till att inkludera kvinnor i fredsprocesser, konfliktlösning och konfliktförebyggande åtgärder. Generalsekreterare Ban Ki Moon ansåg inte att resolutionen gett tillräckligt genomslag och därför uppmanade han alla länder i världen att utarbeta en handlingsplan för resolutionen. År 2009 färdigställdes Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325. Syftet med denna studie är att granska handlingsplanen utifrån ett liberalt feministiskt perspektiv samt ett fredsbyggande perspektiv och på så sätt kunna säga något om hur innehållet i den kan tolkas i fallet Liberia. Slutsatsen i denna studie är att handlingsplanen utifrån ovan nämnda perspektiv tolkas som att den är skriven ur ett feministiskt top-level perspektiv.

Nyckelord: Resolution 1325, Liberia, Kvinnor, Fredsbyggande, Feminism, Genus, John Paul Lederach

Antal tecken: 69 938

Förkortningar

FN	Förenta Nationerna
LRC	Land Reform Commission
MARWOPNET	Mano River Women's Peace Network
NGO	Non-governmental organisation
NHA	National Housing and Shelter
OSAGI	Office of the Special Adviser on Gender Issues (FN-organ)
UNMIL	United Nations Mission in Liberia
WIPNET	The Women in Peacebuilding Program
WIPSEN	The Women Peace and Security Network

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Disposition	2
1.3	Teori och analysmodell	3
1.3.1	Feministiska perspektiv	3
1.3.2	Fredsbyggande teori	4
1.4	Metod	7
1.5	Empiri.....	8
1.6	Litteratur.....	9
2	Perspektiv på Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325.....	10
2.1	Resolution 1325.....	10
2.2	Bakgrunden till Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325.....	11
2.3	Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325.....	13
3	Analys.....	20
3.1	Liberalt feministiskt perspektiv.....	20
3.2	Fredsbyggande perspektiv.....	21
4	Slutsats	23
5	Referenser.....	24
5.1	Tryckta källor	24
5.2	Internetkällor	25

1 Introduktion

Resolution 1325 antogs av Förenta Nationernas Säkerhetsråd år 2000, eftersom det ansågs att det fanns ett behov av att garantera kvinnors delaktighet i fredsprocesser och konfliktsituationer. Dessutom förstod Säkerhetsrådet att det inte går att utesluta kvinnor ur en fredsprocess; det är resursslöseri och kan inte garantera en hållbar fred. En annan viktig aspekt av resolutionen är att kvinnor, barn och äldre är särskilt utsatta i konfliktsituationer (Operation1325 hemsida1). Därför måste dessa inkluderas i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter.

Liberia har inte enbart undertecknat resolutionen, utan även infört en nationell handlingsplan som syftar till att kontrollera att resolution 1325 efterföljs (Operation1325 hemsida2). Eftersom jag själv ställer mig positiv till Resolution 1325 vill jag gärna undersöka hur Liberia utformat denna handlingsplan. Dessutom är resolutionen omfattande och abstrakt till sin natur. Därför är det av intresse att studera handlingsplanen utifrån olika perspektiv för att se hur handlingsplanen kan tolkas.

1.1 Syfte och frågeställning

Resolution 1325, som handlingsplanen bygger på, är omfattande och abstrakt till sin natur, som jag nämnde ovan, därför vill jag utifrån olika perspektiv undersöka hur den kan tolkas.

Syftet med denna studie är således att tolka Liberias Nationella Handlingsplan för Säkerhetsrådets Resolution 1325 utifrån olika perspektiv; ett fredsbyggande perspektiv som inkluderar en teori skriven av John Paul Lederach och en skriven av Luc Reychler, samt ett liberalt feministiskt perspektiv.

En annan anledning till att studera Liberias handlingsplan är att Liberia ofta omnämns som ”det goda exemplet” när det talas om Resolution 1325 och vilka länder som jobbar aktivt med att implementera resolutionen. Landet har en specifik handlingsplan som syftar till att underlätta införandet av resolutionen (Operation1325 hemsida3). Liberia har en kvinnlig president, som är demokratiskt vald och som är känd för att driva en politik inriktad på reformer och utveckling. Hon har dessutom tillsatt ett antal kvinnliga ministrar under sina år som president (Operation1325 hemsida2). Det är genom dessa fakta lätt att tro att Liberia är en felfri stat, som bara utvecklas i positiv riktning.

Jag vill undersöka handlingsplanen ur ett feministiskt perspektiv, eftersom att handlingsplanen syftar till att inkludera kvinnor i ett fredsbyggande Liberia. Det

feministiska perspektivet får således bli det perspektiv i den här studien som försvarar kvinnors rättigheter. Handlingsplanens yttersta mål är att skapa fred och då blir det även naturligt att ta med ett fredsbyggande perspektiv. Det är intressant att undersöka handlingsplanen och kontrollera om den innehåller mekanismer som bygger hållbar fred.

Min övergripande frågeställning blir således:

- Hur kan Liberias Nationella Handlingsplan tolkas utifrån ett feministiskt perspektiv samt ett fredsbyggande perspektiv?

Den övergripande frågeställningen är något avgränsande, men ytterligare avgränsningar behövs för att studien ska bli så konkret som möjligt. Fallet som studeras är Liberia och en naturlig avgränsning blir således att enbart behandla fallet Liberia. Eftersom att både resolution 1325 och Liberias Nationella Handlingsplan för resolution 1325 fokuserar på kvinnor kommer jag också att göra det. På grund av att handlingsplanen är omfattande behövs också en avgränsning vad gäller den. Det finns fyra olika huvudteman i handlingsplanen; beskydda, förebygga, deltagande och empowerment¹ samt främjande. De två sista kategorierna: deltagande och empowerment samt främjande är de jag kommer att fokusera på. Detta beror på att det är dessa teman som är mest relevanta för mig som student i Freds- och konfliktvetenskap. En avgränsning blir också att undersöka handlingsplanen utifrån bestämda perspektiv.

Som synes finns inga operationella frågeställningar, utan studien operationaliseras och struktureras utifrån perspektiven jag valt.

1.2 Disposition

Introduktionskapitlet i vilket rubrikerna syfte och frågeställning, teori och analysmodell, metod, empiri samt litteratur ingår, följs av en kort bakgrundshistorik om Liberia, så att läsaren lättare förstår vilken kontext handlingsplanen befinner sig i. Den uppmärksamma läsaren noterar kanske att introduktionskapitlet är långt i förhållande till de övriga kapitlen. Detta beror på att denna studie syftar till att tolka handlingsplanen utifrån olika perspektiv, vilket gör att teorierna måste presenteras på ett särskilt specifikt och uttömmande sätt. Efter bakgrundshistoriken följer avsnittet där resultatet redovisas och det är i detta avsnitt handlingsplanen tolkas utifrån olika perspektiv. Därefter följer analysen, slutsatsen och studien avslutas med en utförlig referenslista.

¹ Jag har valt att använda den engelska termen ”empowerment” eftersom den svenska översättningen ”egenmakt” inte säger allt om vad begreppet innefattar. Empowerment omfattar inte bara att en människa har makt över sig själv, utan även att människan får stöd för att kunna bestämma i sitt eget liv.

1.3 Teori och analysmodell

Som jag nämnde ovan kommer ett antal teorier och perspektiv att appliceras på handlingsplanen. Detta är för att göra det möjligt att kritiskt granska handlingsplanen och även se den ur olika perspektiv. Jag har valt ut dessa två perspektiv eftersom de är relevanta för min studie. En tydligare beskrivning av varför just dessa teorier valts finns i avsnittet Syfte och frågeställning. Jag är medveten om att dessa teorier bara är ett urval av det stora antal teorier som finns att tillgå. De teorier jag valt kan naturligtvis också kritiseras, men urvalet har styrts av vad som är relevant för denna studie samt vad som är relevant för mig som student i Freds- och konfliktvetenskap.

1.3.1 Feministiska perspektiv

Feminism har länge varit omdiskuterat och inte förrän på senare år har en feministisk dimension inom internationell politik blivit accepterad. Författandet av Resolution 1325 synliggjorde en del av problematiken som kvinnor stöter på i samband med konflikter och fredsbyggande (Williams 2008: 104). Eftersom det i Resolution 1325 uttrycks att ett genusperspektiv ska införas i konfliktsituationer och fredsbyggande (UNIFEM hemsida1) anser jag att det är viktigt att ta med ett perspektiv i denna studie som synliggör problematiken. Med genus menas de historiska och sociala konstruktioner av vad som är manligt och kvinnligt (Ramsbotham 2009: 265). Genus är alltså vår sociala könsroll. Sandra Whitworth² menar att genus sprider sig till alla aspekter av internationell säkerhet och fred (Williams 2008: 104). Det går helt enkelt inte att utesluta ett genusperspektiv ur internationell politik. Det kan tyckas klumpigt att använda begrepp som ”genus” och ”feminism” om vartannat, men faktum är att när det talas om genus är det ofta kvinnor som diskuteras. Många forskare, exempelvis Sandra Whitworth, skiljer inte på genus och feminism, utan likställer dessa två (Williams 2008: 104).

Hittills har inte förklarats vad som menas med feministiska perspektiv och vad som utmärker dessa. Det finns inget enkelt svar på detta, eftersom att det finns många olika typer av feminism och därmed många olika perspektiv kring detta. Varje feministiskt perspektiv har sina utmärkande drag. Därför måste jag som författare själv skapa en definition av vad ett feministiskt perspektiv är. Jag kommer att använda mig av liberal feminism och hädanefter när begreppet ”feminism” används är det liberal feminism som åsyftas. Anledningen till att liberal feminism används, och inte exempelvis radikal feminism eller feministisk kritisk teori, är på grund av att liberal feminism är mer allmän till sin natur.

² Sandra Whitworth är professor i statsvetenskap på Universitetet i York. Hon har specialiserat sig på kvinnor i sin forskning.

Radikal feminism tar upp mer specifika aspekter av feminism; de studerar, till exempel, hur män och kvinnor fungerar av naturen (Williams 2008: 105). Det är inte relevant att ta upp i en uppsats i ämnet Freds- och konfliktvetenskap, utan snarare är det ett ämne för Genusvetenskap.

Liberal feminism fokuserar mycket på jämställdhet och att det ska råda balans i samhället. De tenderar att inrikta sig på det offentliga i samhället. Detta betyder att de tittar på den kvinnliga representationen i det offentliga, det vill säga i regeringar och internationella institutioner såsom FN (Williams 2008: 105). Där kvinnor trots allt har tagit sig in i maktens centrum, är de fortfarande ofta förpassade till kontorsarbete och arbeten som innebär att stödja de manliga ledarna. För liberala feminister finns en barriär mellan kvinnor och beslutsfattande positioner och syftet, för många liberala feminister, är att synliggöra denna barriär, så att den kan tas bort (Williams 2008: 105). Staten i grunden är bra, men liberala feminister menar att de rättigheter och privilegier som staten ger män måste de också ge till kvinnor för att kvinnors medborgarskap ska bli jämställt med mäns (Freedman 2003: 12-13)

Jag kommer att använda detta feministiska perspektiv genom att applicera det på handlingsplanen och se om kvinnor har tillgång till beslutsfattande positioner eller om det nämns i handlingsplanen överhuvudtaget att de i framtiden ska vara ett visst antal kvinnor inom offentlig verksamhet såsom regering, myndigheter eller andra av regeringen styrda organ.

1.3.2 Fredsbyggande teori

Under de senaste tio åren har litteraturen kring post-konflikt fredsbyggande ökat avsevärt. Ett nytt tänkande har lanserats inom litteraturen, som innebär att för att nå hållbar fred krävs att inte enbart eliten i ett land står bakom fredsavtal, utan även att de samhällen som ödelagts av krig och konflikt involveras i processen för att bygga fred (Ramsbotham 2009: 215).

Luc Reyhler³ har satt upp fyra kriterier som han anser ska vara uppfyllda för att det ska råda hållbar fred. Han har även lanserat en definition av hållbar fred, som jag ställer mig positiv till och som jag själv kommer att använda i denna studie. Hållbar fred är frånvaron av fysiskt våld, ekonomisk-, politisk- och kulturell diskriminering, en hög nivå av legitimitet, att ett land i viss mån ska vara självförsörjande och förmågan att konstruktivt hantera konfliktsituationer (Reyhler 2001: 12). Det första av kriterierna som måste uppnås för att hållbar fred ska finnas är effektiv kommunikation, konsultation och förhandlingar på olika nivåer i samhället mellan olika nyckelaktörer. Det andra kriteriet är att strukturer som förbättrar fred ska existera inom ett land. Här ingår demokrati och ett väl fungerande rättssystem. En fri marknad är också en förutsättning för att fred ska kunna skapas, enligt Reyhler. Han menar att en fri marknad skapar fred

³ Luc Reyhler är professor i internationella relationer och föreståndare för Center for Peace Research and Strategic Studies på University of Leuven i Belgien.

medan en centraliserad ekonomi gör det svårare för fred att infinna sig. Inom de strukturer som skapar fred är utbildning och information även viktigt. Utan utbildning är det lätt att människor blir diskriminerade, för att de helt enkelt inte vet hur samhället fungerar (Reychler 2001: 13). Det tredje kriteriet som måste uppfyllas är att en känsla av samhörighet inom ett land måste finnas. Detta gör att konflikter uppkommer mer sällan samt att konflikterna löses mer konstruktivt (Reychler 2001: 13). Det fjärde och sista kriteriet är säkerhet. Här är det inte enbart nationell säkerhet som behövs, utan även regional säkerhet (Reychler 2001: 14). Det handlar om att få människor att känna sig säkra, eftersom människor som lever i osäkerhet ofta blir rädda och aggressiva. Människor som är i detta sinnestillstånd bygger ingen konstruktiv fred. Snarare är det så att människor som inte lever i en säker miljö tenderar att orsaka våldsamma konflikter (Matthew 2010: 125).

Catherine Barnes sammanfattar själva idén med modernt fredsbyggande så bra att det här återges i sin originaltext;

”Outsiders can never make peace for others; people and societies must create their own systems of working through their differences. While governments must play a crucial role in this process, the people are the key to long-term conflict transformation- with outsiders potentially playing supportive and enabling roles” (Tongeren 2005: 7).

Ett annat perspektiv som kommer att appliceras på handlingsplanen grundar sig i John Paul Lederachs bok *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*, i vilken författaren delar in samhället i en pyramid, som består av tre steg: toppledarnivå, mellanledarnivå samt gräsrotsledarnivå. Lederachs pyramid handlar om ledarskap (Lederach 1998: 37-38). Eftersom Lederachs perspektiv även är skriven som ett förslag till fredsbyggande har jag sorterat in det under ”fredsbyggande perspektiv”.

Toppledarnivån omfattar nyckelpersoner inom politisk- och militär verksamhet. Gruppen inkluderar endast ett fåtal aktörer. Det som utmärker denna grupp är att de i många fall har exklusiv makt och inflytande. Ledarna på den högsta nivån kännetecknas också som väldigt synliga, de förekommer ofta i media (Lederach 1998: 38-40). Dessa ledare måste visa styrka och beslutsamhet; varje beslut de tar måste vara noga genomtänkt, annars riskerar de att förlora stöd (Lederach 1998: 40).

Ledarskapet på mellannivån definieras utifrån fyra olika grupper. Den första gruppen består av individer som är högt respekterade på grund av sin position inom utbildning, affärsverksamhet, jordbruk eller hälsa. Den andra gruppen är nätverk av grupper och institutioner inom religion, den akademiska världen eller humanitära organisationer. Nyckelpersonerna i dessa nätverk är respekterade ledare. Den tredje gruppen består av olika identitetsgrupper. Dessa ledare är människor som är välkända på grund av att de tillhör en etnisk minoritetsgrupp, eller för att de härstammar från en viss region. Den fjärde gruppen består av personer som vunnit erkännande internationellt, exempelvis Nobelpristagare (Lederach 1998: 41).

Ledarna på denna nivå är kända av och känner elitnivån samtidigt som de har kontakt med den breda massan; gräsrotsnivån, på ett sätt som inte elitnivån har.

De har alltså en unik kontakt med både ledarna i landet samt den breda massan. (Lederach 1998: 41-42).

Ledarna på gräsrotsnivå består av ledarna för den breda massan i samhället. Livet på denna nivå kännetecknas av en överlevarmentalitet (Lederach 1998: 42). Ledarna är ofta medlemmar i lokala NGOs. Ledarna på denna nivå har förståelse för de rädslor och lidanden en stor del av befolkningen måste stå ut med dagligen. De är experter på lokalpolitik och möter konflikter dagligen (Lederach 1998: 42-43).

Dessa tre nivåer har även anammat varsitt sätt att se på fredsbyggande. För ledarna på toppnivån handlar fredsbyggande om förhandlingar på hög nivå. Fredsbyggandet får ett, så kallat, top-level perspektiv, eftersom att fred byggs uppifrån och ned. De förespråkar eldupphör. Fredsbyggandet leds av en medlare, som ofta har en hög offentlig position (Lederach 1998: 44). Mellannivån förespråkar istället workshops som är inriktade på att lösa problem. Dessa workshops möjliggör för inofficiella aktörer i en konflikt att analysera och utarbeta en strategi för hur en konflikt kan lösas (1998: 46). Träning i konfliktlösning förespråkas också samt att fredskommissioner skapas. Träning i konfliktlösning är, till skillnad från workshops vilka är mer inriktade på att skapa en lösning, inriktade på att utbilda om konflikter och hur befolkningen hanterar dessa (Lederach 1998: 47). Ledarna på gräsrotsnivå förespråkar lokala fredskommissioner och en, så kallad, bottom-up approach (Lederach 1998: 39). Detta betyder att fred byggs från gräsrotterna och upp till toppnivån. Ledarna på denna nivå har ett annat perspektiv på konflikten än de övriga två nivåerna, eftersom att de har en sorts överlevarmentalitet. Deras mål är att få mat på bordet och de har därmed en annan syn på konflikter än mellannivån och toppnivån (Lederach 1998: 52). Just därför är det även intressant att studera fredsbyggande utifrån detta perspektiv.

Det är betydelsefullt att använda sig av John Paul Lederachs pyramid, eftersom möjlighet då ges att studera kvinnor i olika situationer och på olika nivåer i samhället. Genom att titta på kvinnor i Liberia ur tre olika perspektiv bidrar jag i någon mån till att se kvinnor som olika och att de upplevt olika saker. Kvinnorna i det absoluta toppskiktet har, till exempel, inte samma upplevelser som kvinnorna på gräsrotsnivå. Därmed har de inte heller samma sätt att se på fredsbyggande. Därför är det intressant att se på fredsbyggande ur tre olika perspektiv.

Dessa två, Luc Reyhler och John Paul Lederach, författares syn på fredsbyggande utgör tillsammans det perspektiv i denna studie som kallas fredsbyggande perspektiv. Detta perspektiv kommer att appliceras på handlingsplanen och utifrån detta tolkas.

1.4 Metod

Metoden som tillämpas i denna studie är en form av fallstudie. Liberias Nationella Handlingsplan för resolution 1325 utgör fallet. Eftersom fallstudier inte är en enskild metod, utan snarare en forskningsstrategi (Johannessen & Tufte 2003: 56), kommer fallstudien att kompletteras med normativ metod och innehållsanalys, vilket jag återkommer till senare. Fallstudier handlar om strategiska urval (Grönmo 2006: 96), där forskaren således aktivt väljer ett fall att studera. En fallstudie kan skapa en helhetsförståelse av den enda enhet som studeras. Enheten som studeras ses då som unik och vetenskapligt intressant i sig själv. (Grönmo 2006: 96) Fallstudier tillåter också studier av komplexitet, de är mindre precisa, men når djupare (Gustavsson 2003: 118). Det är möjligt att studera en avgränsad aspekt av ett problem under en begränsad tid (Bell 2009: 20).

Jag har valt att göra en fallstudie, eftersom jag vill få djupgående kunskap om just Liberias handlingsplan. Det intressanta med fallet Liberia är att de befinner sig i en post-konflikt era, det är ett land som upplevt krig och förödelse nyligen. Detta är något jag kommer att redogöra för närmre i avsnittet om Liberias bakgrundshistoria. De har samtidigt en kvinnlig president och det är inte särskilt många länder i dagens läge som har en kvinnlig president. På så sätt utgör Liberia ett unikt fall.

Det nämndes ovan att normativ metod också kommer att tillämpas. Två ting är särskilt viktiga när man sysslar med normativ metod. Det ena är att det finns ett krav på *intersubjektivitet*, det vill säga att det finns ett krav på att läsaren ska kunna sätta sig in i, följa, rekonstruera och kritisera de resonemang författaren gör (Badersten 2006: 12).

Det andra är att författaren måste tänka på hur argumentationen förs. För att kunna besvara min frågeställning krävs en argumentation. Det betyder att författaren måste tänka på att anföra begripliga hållbara, internt relevanta och sakliga skäl för de slutsatser som dras (Badersten 2006: 15). Argumentationen måste således vara välgrundad.

Emellertid är det inte jag som forskare som för en argumentation, utan de teorier jag kommer att applicera på handlingsplanen kommer att fungera som argument. I de teorier jag presenterar finns ett tydligt ställningstagande och det är utifrån dessa ställningstaganden jag tolkar handlingsplanen. Perspektiven som används i denna studie bygger på ställningstaganden eller en åsikt om hur något bör vara. Exempelvis menar liberala feminister att kvinnor bör inkluderas i beslutsfattande. Detta är ett ställningstagande och eftersom jag undersöker handlingsplanen utifrån perspektiv med ställningstaganden blir denna studie normativ. Enkelt uttryckt kommer jag som författare till denna studie att ta ställning utifrån de olika perspektiven och även utifrån dessa ta ställning i hur handlingsplanen tolkas. Det är viktigt att poängtera att det inte är författaren till studien som tar ställning. Det är också något normativ metod brukar kritiseras för. Var går egentligen gränsen mellan personligt tyckande och normativ analys i vetenskaplig mening? (Badersten 2006: 10). Jag hoppas att jag ger en så mångfasetterad bild som möjligt av ämnet samt att jag presenterar så många olika källor att det inte råder något tvivel om att det inte är jag som forskare som tagit ställning. Min roll som

författare är att välja ut material som är relevant för ämnet och som ger en så bred bild som möjligt. Vilka teorier jag valt samt varför jag valt dessa presenterades ovan.

Det nämndes också ovan att jag även kommer att använda innehållsanalys som metod i denna studie. Det betyder att en undersökning av innehållet i en skriftlig framställning görs (Esaiasson 2012: 223). I denna studie används en typ av riktad kvalitativ innehållsanalys, som syftar till att undersöka hur texten är utformad utifrån olika kategorier (Hsieh 2005: 5). I riktade kvalitativa innehållsanalyser används existerande teorier, vilket möjliggör en mer strukturerad process än vid exempelvis konventionell kvalitativ innehållsanalys, då det krävs att författaren självständigt delar in texten i olika kategorier, så kallad kodning (Hsieh 2005: 3,5). I denna metod börjar författaren med att identifiera olika kategorier, så kallad kodning, utifrån teorierna som används (Hsieh 2005: 5). Emellertid syftar ofta denna typ av metod till att validera eller utöka teorier begreppsmässigt (Hsieh 2005: 5). Istället använder jag teorierna till att validera eller utöka handlingsplanen jag studerar.

Utifrån de teorier jag valt har jag också kategoriserat texten i följande kategorier: ett liberalt feministiskt perspektiv, ett fredsbyggande perspektiv som omfattar följande underkategorier: John Paul Lederachs tre olika nivåer på ledarskap inom fredsbyggande samt Luc Reycklers syn på fredsbyggande. Dessa kategorier kommer även att utgöra strukturen i analysen, eftersom att det då blir enklare för både läsare och författare att följa den röda tråden i denna studie. Handlingsplanen, som är min empiri, kommer att tolkas utifrån dessa fem kategorier.

1.5 Empiri

Empirin som kommer att ligga till grund för analysen består av Liberias Nationella Handlingsplan för resolution 1325. Eftersom denna studie är normativ används det empiriska materialet på ett lite annorlunda sätt. Traditionell empirisk forskning syftar till att beskriva och förklara empiriska fenomen (Badersten 2006: 9), det vill säga verkliga händelser såsom krig och konflikter. Normativ metod syftar mer till att problematisera och ta ställning i frågor (Badersten 2006: 9). Empirisk forskning är ofta positiv, det vill säga den ägnar sig åt sådant som är, kommer vara, eller var medan normativ forskning är mer inriktad på hur något *borde* vara (May 2010: 64). Än en gång vill jag poängtera att det inte är forskaren som tar ställning i frågan, utan de olika författare som presenteras för fram en ståndpunkt och deras samlade ståndpunkter kommer sedan att vara intressanta och kommer leda till att det är möjligt att svara på frågeställningen. Eftersom denna studie är normativ kommer studien inte att handla om vad som gjorts rent praktiskt utifrån handlingsplanen i Liberia.

1.6 Litteratur

Tidigare forskning om Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325 har, bland annat, fokuserat på hinder och utmaningar för att handlingsplanen ska kunna implementeras (Gunda Werner Institut hemsida). En annan typ av forskning har riktat in sig på att kvinnor i Liberia sedan länge varit involverade i fredsprocessen och att Resolution 1325 synliggjort kvinnorna som formella aktörer i fredsprocessen. Problematiken som behandlas i denna forskning handlar om ifall resolutionen stärker och hjälper kvinnor eller inte (Initiative for Peacebuilding Hemsida).

Föregående forskning har alltså varit praktiskt inriktad och studier som gjorts på fältet av läget i Liberia har varit framträdande. Jag vill istället undersöka innehållet i dokumenten, det vill säga Resolution 1325 och Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325, eftersom att dessa dokument antagits och blivit erkända som ett bra sätt att bygga fred. Jag vill då undersöka och tolka dokumenten utifrån olika perspektiv. Detta eftersom att ingen granskning av denna typ gjorts tidigare samt att det finns möjlighet att dra lärdom utifrån fallet Liberia för kommande handlingsplaner som inriktar sig på kvinnor och fred.

Utifrån denna grund vill jag utifrån olika perspektiv tolka handlingsplanen. Resolution 1325 samt Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325 är det jag valt att studera, därmed är det svårt att föra någon källkritisk diskussion kring detta. Däremot kan det alltid diskuteras varför en fallstudie valts, något som även gjordes i avsnittet Metod. Materialet jag valt till att beskriva de olika teorierna representerar teorierna väl och materialet jag utgått från ger en samlande bild av dessa perspektiv.

2 Perspektiv på Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325

2.1 Resolution 1325

Resolution 1325 antogs enhälligt av FNs Säkerhetsråd i oktober 2000. Resolutionen är den första som belyser problematiken kring genus och kvinnors roll i konfliktsituationer, fredsförhandlingar, fredsbevarande insatser, post-konflikt fredsbyggande samt kvinnors förhållande till makt. Enkelt uttryckt verkar resolutionen för att varje land ska införa ett genusperspektiv i ovan nämnda situationer (UNIFEM hemsida1).

Bakgrunden till att 1325 skrevs är att kvinnor utgör hälften av världens befolkning, det är alltså odemokratiskt att stänga ute kvinnor. Dessutom bidrar kvinnor med andra synsätt och annan kunskap. Ytterligare en orsak till att resolutionen skrevs är att kvinnor är särskilt utsatta i konflikter, vilket betyder att de behöver speciellt skydd (Operation1325 hemsida1).

Resolution 1325 är ett juridiskt och politiskt ramverk som ska verka för att involvera kvinnor i olika situationer (UNIFEM hemsida1). Det är viktigt att poängtera att resolutionen är en rekommendation och inte en tvingande regel. FN har som bekant inga sanktionsmöjligheter och därför vore det en omöjlighet att försöka straffa de länder som inte följer resolutionen (Operation1325 hemsida4).

Resolution 1325 består av 18 artiklar. I denna studie finns ingen möjlighet att redogöra för alla, därför kommer jag att skriva rent allmänt om den först och sedan gå in mer specifikt på några utvalda artiklar, som är relevanta för denna studie. I resolutionen uttrycks en oro för att civila, speciellt kvinnor och barn råkar illa ut i konflikter och krig. Den bekräftar även den viktiga roll kvinnor spelar i förebyggandet och lösning av konflikter samt i fredsbyggande (UNSCR 1325 2000: 1). Det står även att det betonas att det är viktigt att kvinnor får lika högt deltagande som män i alla försök till byggande av fred och säkerhet (UNSCR 1325 2000: 1).

Denna studie kommer framförallt att fokusera på två artiklar ur Resolution 1325: Artikel 1 och 7. Detta är på grund av att dessa två artiklar är relevanta i sammanhanget och på grund av att de poängterar att ”medlemsstaterna” uppmanas till något. Det är svårt att i denna studie behandla artiklar som rör NGOs, eftersom

att Liberia är en stat och jag vill undersöka Liberias sätt att arbeta med Resolution 1325. Dessutom kan jag inte heller behandla de artiklar som diskuterar konfliktsituationer, såsom att det ska införas ett genus-perspektiv i konfliktsituationer, eftersom att det är fred i Liberia. Den mest naturliga orsaken till varför jag valt dessa artiklar är också för att Liberia har valt att omnämna dessa i den delen av handlingsplanen jag ska studera. Artikel 1 i Resolution 1325 uppmanar alla FNs medlemsstater till att försäkra sig om att en ökad representation av kvinnor på alla beslutsfattande nivåer i nationella, regionala och internationella institutioner kommer att äga rum (UNSCR 1325 2000: 2).

Artikel 7 i Resolution 1325 handlar om att medlemsstaterna ska öka sitt stöd för utbildningsinsatser inom genus med ekonomiska, tekniska och logistiska lösningar. Medlemsstaterna uppmanas även att ta hjälp av berörda fonder och program, såsom United Nations for Women för att kunna genomföra utbildningsinsatser med fokus på genus (UNSCR 1325 2000: 2).

Vad gäller Resolution 1820 så är det en förlängning av Resolution 1325. Den går mer specifikt in på sexuellt våld mot kvinnor och flickor (UNSCR 1820 2008: 1). Emellertid handlar inte den artikeln som används i handlingsplanen om sexuellt våld. I Artikel 12, som är den som används i handlingsplanen, inbjudes Generalsekreteraren till att inkludera kvinnor i diskussioner som rör konfliktförebyggande och konfliktlösning, fredsbyggande och säkerhet (UNSCR 1820 2008: 4).

2.2 Bakgrunden till Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325

Ur Resolution 1325 växte Liberias Nationella Handlingsplan fram. Handlingsplanen antogs på Internationella Kvinnodagen den 8 mars. Liberia var det första landet, som befann sig i en post-konflikt era, att anta en handlingsplan som syftar till att inkludera kvinnor mer i konfliktlösning samt olika typer av fredsbyggande arbete (LNAP 2009: 2). År 2008 hade mer än åtta år gått sedan resolution 1325 antogs och fortfarande hade inte mycket gjorts för att implementera den. För att ändra på det stillastående läget uppmanade FNs generalsekreterare Ban Ki Moon och OSAGI alla länder att utarbeta speciella handlingsplaner för att underlätta implementerandet av Resolution 1325 (LNAP 2009: 7).

I utarbetandet av Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325 har rundabordssamtal och intervjuer använts. Syftet med dessa samtal och intervjuer var att skapa en bild av och bedöma de frågor som rör kvinnors fred och säkerhet,

kartlägga kvinnors positioner, makt och beslutsfattande i institutioner och andra samhällsorgan (LNAP 2009: 8). Processen gick också ut på att identifiera projekt som direkt eller indirekt är relaterade till Resolution 1325. Målet med processen att skapa handlingsplanen var också att öka medvetenheten kring Resolution 1325 och främja dess syfte (LNAP 2009: 8).

Deltagandet i författandet av handlingsplanen var varierande och brett; från Liberias regering och FN-ledda fredsbevarande styrkan UNMIL till lokala NGOs, religiösa institutioner och mediala institutioner. Från Liberias regering deltog tolv representanter från de olika departementen i Liberias regering, myndighetspersoner och Women's Legislative Caucus, som är en kommité i Liberias regering i vilken alla politiska partier ingår med vars en kvinnlig representant (en så kallad ad hoc-konstellation, vilket betyder att denna grupp är tillsatt just för ändamålet att kvinnor ska inkluderas mer i det politiska livet) (Liberias kongress hemsida) och nationella säkerhetsinstitutioner (LNAP 2009: 8).

Presidenten samt Genus- och utvecklingsdepartementet, som står bakom handlingsplanen, valde att prioritera inkluderingen av kvinnor från landsbygden och kvinnor med lågbetalda yrken, för att på så sätt få en bottom-up process. Dessa grupper har sedan fått läsa igenom den del av handlingsplanen som rör dem och även fått lämna sina synpunkter och godta den (LNAP 2009: 8).

Handlingsplanen, som blev resultatet av denna process, ska implementeras under en 4-års period, 2009-2013. Det är ett levande dokument som det kan göras ändringar i, men då måste de vara förenliga med den liberianska kontexten och de lagar och normer som råder (LNAP 2009: 8). Dessutom måste dessa ändringar diskuteras med Genus- och utvecklingsdepartementet (LNAP 2009: 8). Det yttersta ansvaret ligger på regeringen, även om olika grupper är inbjudna att medverka (LNAP 2009: 10). Regeringen ska se till att Resolution 1325 verkligen följs samt att detta sker inom den givna tidsramen (LNAP 2009: 9). För att regeringen ska kunna bekräfta att arbetet med att implementera resolutionen utförs kräver regeringen kvartalsrapporter av de olika samhällena och områdena. Dessa ska sedan utgöra en årlig rapport, som sammanställs av departementet för genus och utveckling och sedan lämnas till president Ellen Johnson Sirleaf (LNAP 2009: 10).

Emellertid befann sig Liberia mitt i ett krig då Resolution 1325 skrevs år 2000. Bakgrunden till kriget, som började 1989, stod att finna i de ojämlika förhållanden som rådde i landet. Den styrande eliten, som bestod av endast fem procent av Liberias befolkning, utövade exklusiv makt över den inhemska befolkningen. Den styrande eliten bestod av ättlingar till fritagna slavar, som återvänt till Liberia i mitten av 1800-talet (UCDPs hemsida). Konflikten i Liberia brukar delas in i två olika faser; en som varade mellan 1989 och 1995 och en mellan 2000 och 2003. De båda faserna handlade om att befolkningen i Liberia åsidosattes kraftigt av regeringen (UCDPs hemsida). År 2003, då dåvarande president Charles Taylor avgick efter påtryckningar både från den egna befolkningen och internationellt,

inleddes fredsförhandlingar mellan rebellgrupperna som stridit mot regeringen och vice-presidenten (UCDPs hemsida).

Fredsförhandlingarna mellan vice-president och rebellgrupperna ledde till en överenskommelse om en bred övergångsregering, nya val samt en omstrukturering av Liberias armé. Parterna kom också överens om att acceptera en FN-ledd fredsbevarande styrka för att kunna garantera freden i landet, UNMIL (UCDPs hemsida). UNMILs roll var att kontrollera att fredsavtalet följdes samt att hjälpa till att bygga upp säkerhetssektorn i Liberia såsom polisväsendet och armén. De första valen efter inbördeskriget hölls 2005 och Ellen Johnson-Sirleaf, Afrikas första kvinnliga president, vann valet. Johnson-Sirleaf tillträdde i januari 2006 och ersatte därmed övergångsregeringen. Under sitt första år som president arbetade hon, bland annat, med att motverka den utbredda korruptionen i landet (UCDPs hemsida). Hennes fokus ligger på utveckling och demokrati. En rad kvinnliga ministrar har tillträtt under hennes tid vid makten (Operation1325 hemsida2). Många uttrycker att handlingsplanen inte varit möjlig att utarbeta utan hennes stöd och hjälp (LNAP 2009: 2).

2.3 Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325

Som jag nämnde tidigare bygger Liberias Nationella Handlingsplan på Säkerhetsrådets resolution 1325. Handlingsplanen utgår från fyra teman: beskydda, förebygga, deltagande och empowerment samt främjande, som jag också nämnde ovan. Varje tema har, så kallade, strategiska förslag och dessa strategiska förslag grundar sig i Resolution 1325 (LNAP 2009: 14). Jag kommer, som jag skrev under avsnittet som handlar om problemformulering, endast att behandla de teman som heter deltagande och empowerment samt främjande.

Temat ”deltagande och empowerment” innehåller två olika strategiska förslag. Den första, strategiskt förslag nummer fem, är att främja kvinnors fulla deltagande i all konfliktförebyggande verksamhet, fredsbyggande samt post-konflikt återhämtning. I detta tema finns artikel 1 från Resolution 1325 citerad samt artikel 12 ur Resolution 1820 (LNAP 2009: 30). Förslaget från regeringens sida är således att de förespråkar kvinnors fulla deltagande i alla typer av konfliktförebyggande åtgärder, fredsbyggande åtgärder samt post-konflikt återhämtning (LNAP 2009: 31). Hur ska då detta utföras? För det första vill regeringen ändra i olika policys som Liberia utarbetat dels inom landet, men även tillsammans med andra länder i regionen. Mano River Union, ett ekonomiskt samarbete mellan Liberia, Guinea-Bissau, Elfenbenskusten och Sierra Leone. Inom unionen har länderna utarbetat en fredskommission och det är i denna Liberias regering nu vill införa ett genusperspektiv samt anställa mer personal

som har kunskap om genus. Liberia önskar även ändra i något som de kallar ”traditionella icke-angreppspakter”. Dessa pakter finns inom Mano River Union och även de behöver en uppdatering för att kunna anpassas till Liberias arbete för att inkludera kvinnor på ett bättre sätt. I handlingsplanen uttrycks även att regeringen vill ändra på pakterna för att undvika konflikter mellan olika etniska grupper (LNAP 2009: 31). En annan policy som de vill ändra är en som rör kvinnors tillgång till handel över gränserna. Genom detta ska kvinnor kunna bedriva handel på egen hand och därmed kunna röra sig mer fritt (LNAP 2009: 31).

För det andra vill regeringen förenkla och göra existerande regionala ramverk för konfliktförebyggande mer lättillgängligt, så att fler kan förstå vad handlingsplanen är och varför den är viktig att implementera. För att förenkla ytterligare ska även handlingsplanen översättas till olika inhemska språk. Regeringen vill också popularisera dokumentet och inkludera det i människors vardagliga liv. De vill skapa olika ”kulturella verktyg” så att dokumentet anpassas till människorna som ska läsa det och som det är till för. Dessa ”kulturella verktyg” omfattar, exempelvis, teatrar och sketcher (LNAP 2009: 32).

För det tredje vill regeringen starta en form av utbildning som syftar till att träna kvinnor i att bygga fred. Denna utbildning ska vara certifierad och fungera som en standard, så att alla får samma typ av utbildning. Utbildningen ska ske i samarbete med olika organisationer, myndigheter och även ett annat land, såsom University of Liberia, Mano River Women’s Peace Network (MARWOPNET), The Women in Peacebuilding Program (WIPNET), The Women Peace and Security Network (WIPSEN) samt Demokratiska Republiken Kongo (LNAP 2009: 32).

För det fjärde önskar Liberias regering starta en standardiserad utbildning i media för kvinnor. Denna utbildning syftar till att ge kvinnor möjlighet att rapportera om konflikter i ett tidigt stadium samt rapportera om misstanke om brott finns. Kvinnorna som går denna utbildning ska främst bo i Liberias gränsområden och de ska kunna identifiera trafficking, sexuella brott, olika typer av utnyttjanden samt vapenbrott (LNAP 2009: 32).

Det sista förslaget i den strategiska åtgärden nummer fem är att regeringen vill att forskning och dokumentation angående handlingsplanen ska utföras. De vill utveckla en tjänstgöringslista där kvinnor med kompetens inom kvinnor, säkerhet och fred på både nationell och sub-regional nivå ska ingå (LNAP 2009: 32-33). Forskning på området ska också utföras och detta främst för att Liberia ska kunna identifiera och analysera hur landet bäst ska kunna jobba med frågor av denna typ. Forskningen kommer således att fungera som en utvärdering i vilken människor kan ta lärdom av hur handlingsplanen bäst implementeras (LNAP 2009: 33). Regeringen vill även att övervakning gällande kvinnor, säkerhet och fred ska utföras. Det är dock oklart vem som ska utföra denna övervakning (LNAP 2009: 33).

Den andra strategiska åtgärden i temat ”deltagande och empowerment” handlar om att regeringen vill stärka kvinnors ökande tillgång till bostadsbyggande, naturresurser och deras deltagande i miljöförvaltning (LNAP 2009: 34). Även här vill regeringen se över olika policys och införa ett genusperspektiv samt inkludera

kvinnor mer i bostadsbyggande och tillgång till naturresurser. Mer specifikt är det två policys som ska ses över; National Housing and Shelter (NHA) samt Land Reform Commission (LRC)⁴. Regeringens förslag är att införa ett genusperspektiv i de båda samt även integrera kvinnor och kvinnogrupper i processen samt beslutsfattandet i utvecklingen av dessa båda policys (LNAP 2009: 34).

Regeringen ger även en del ekonomiska förslag i detta strategiska förslag. De förespråkar att en viss procent av de offentliga utgifterna ska gå till att stärka kvinnors ekonomiska situation och tillgång till naturresurser (LNAP 2009: 34). Regeringen vill dessutom erbjuda kvinnor fri utbildning i hur det är att äga mark, hur arv går till samt vilka rättigheter till ägande kvinnor har. De vill även ge kvinnor möjlighet att få utbildning i yrken som traditionellt varit dominerade av män, såsom arkitekter, stadsplanerare och byggarbetare (LNAP 2009: 35).

Dessutom vill regeringen ge ekonomiskt stöd till kvinnliga bönder och entreprenörer. De kan få stöd genom små krediter eller lån. De ska även få information angående hur det går till att sköta hushållsekonomi.

Kvinnor *och* män bildar nätverk som kan samarbeta om jordbruk. På detta sätt ska kvinnor kunna få hjälp att sköta ett jordbruk samt sin ekonomi. Regeringen har också som mål att dela ut stipendier till unga kvinnor som vill studera jordbruk och sedan bli jordbrukare (LNAP 2009: 35-36).

Ur John Paul Lederachs perspektiv är detta tema intressant på så sätt att handlingsplanen ska förenklas och göras mer lättillgänglig. Detta betyder att regeringen har tagit hänsyn till alla nivåer i samhället, eftersom att de har anpassat dokumentet till människor som inte har tillgång till det eller som inte kan läsa det. Det är en intressant idé att de ska utveckla olika kulturella verktyg, såsom sketcher och teatrar för att göra handlingsplanen mer lätthanterlig för olika kulturer. Handlingsplanen ska också översättas till flera olika inhemska språk. Genom detta agerande tar regeringen hänsyn till olika nivåer i samhället. Samtidigt menar John Paul Lederach att människor på gräsrotsnivån är inställda på en sorts överlevarmentalitet och när livet handlar om att skaffa fram mat för dagen är nog inte att läsa en handlingsplan aktuellt.

På vissa ställen i texten är det tydligt att regeringen antagit ett top-level perspektiv. Detta gäller främst förslaget om att olika policys ska ändras och att ett genusperspektiv ska införas i dessa. Dessa policys utvecklas av regeringen och även om deltagarna i processen att ta fram förslag till handlingsplanen innefattat kvinnor på alla nivåer i samhället är det likväl regeringen som skrivit dem, samtidigt som dessa policys knappast används av kvinnor på gräsrotsnivå. Detta gör att kvinnorna på gräsrotsnivå inte inkluderas i fredsbyggandet.

På andra ställen i texten verkar regeringen istället tagit hänsyn till mellannivån och att inkludera denna. Detta gäller, bland annat, förslaget om att starta en utbildning som syftar till att inkludera kvinnor i att bygga fred. Anledningen till att mellannivån här inkluderas är att regeringen tar hjälp av University of Liberia.

⁴ National Housing and Shelter är en statlig institution som syftar till att förse befolkningen med bostäder. Land Reform Commission har utarbetats i samband med Resolution 1325 och syftar till att säkerställa vem som äger vilken mark och vem som har rätt till mark.

Akademien räknas som mellannivån och därmed har den inkluderats. Även i tanken om att utarbeta en tjänstgöringslista där kvinnor med kompetens inom kvinnor, säkerhet och fred finns mellannivån troligen inkluderad, eftersom att kvinnor med denna typ av kompetens oftast är forskare och jobbar inom den akademiska världen. Mellannivån är också aktuell i förslaget om att erbjuda kvinnor fri utbildning i hur det är att äga mark, hur arv går till samt vilka rättigheter till ägande kvinnor har. Detta är ett sätt att stärka kvinnor på mellannivån.

Ett antal viktiga aspekter finns med i detta tema, som är viktiga ur Luc Reyckers perspektiv. Framst handlar det om att regeringen vill starta en utbildning för kvinnor i att bygga fred. Utbildning och information är viktigt för en hållbar fred, i alla fall enligt Luc Reyckler, som jag nämnde ovan. Det finns dock en del tveksamheter i handlingsplanen ur detta perspektiv. Detta gäller den önskan regeringen har angående att ge ekonomiskt stöd till kvinnliga bönder och entreprenörer och att det ska ske i form av mikrokrediter och lån. Inom det moderna fredsbyggandet påtalas ofta att en fri marknad är en förutsättning för hållbar fred. Om regeringen bestämmer att banker och finansiella institutioner ska låna ut pengar till dessa kvinnliga bönder och entreprenörer är det ingen fri marknad. Det vore en annan sak om regeringen delade ut bidrag till bönder och entreprenörer, men så verkar fallet inte vara här.

Ur ett feministiskt perspektiv kan området ”deltagande och empowerment” beskrivas som feministiskt eftersom kvinnor inkluderas i författandet av olika policys. Samtidigt handlar mycket om att inkludera kvinnor i olika sammanhang, men kvinnor får sällan fatta några viktiga beslut. Utbildning och mediaträning är två förslag som ges för kvinnor i detta tema, men även här handlar det enbart om att utbilda och ge information.

Emellertid finns det en del aspekter av detta tema som kan tyckas innehålla fragment av beslutsfattande. Förslaget om att kvinnor ska få utbildning i att äga mark och rätt till arv är en form av beslutsfattande. Att äga mark innebär att ta en del beslut, men inte på det formella sätt som liberal feminism utgår från.

Temat ”främjande” innehåller fyra strategiska åtgärder. Detta tema utgår från artikel sju i Resolution 1325, som finns att läsa ovan. Den första strategiska åtgärden i detta tema handlar om att regeringen vill främja kvinnogruppernas deltagande i implementeringen av handlingsplanen samt förespråka ökad tillgång till resurser för både regeringen och kvinnogrupperna (LNAP 2009: 37). Regeringen föreslår då att de utarbetar och implementerar olika strategier för att försäkra sig om att implementeringen av handlingsplanen är hållbar och att den så småningom blir självgående. De vill utveckla en hemsida på Internet, som handlar om handlingsplanen. Detta på grund av att de tror att det underlättar att få donatorer som vill stödja handlingsplanen ekonomiskt (LNAP 2009: 38). Rundabordsamtal med diskussioner för donatorer kommer också att anordnas. Dessutom vill de använda International Colloquium on Women’s Leadership, som är ett internationellt samarbetsorgan för kvinnliga ledare, som en möjlighet att publicera handlingsplanen och göra den tillgänglig för allmänheten och internationella besökare (LNAP 2009: 38).

Regeringen uttrycker även i handlingsplanen att alla som finns listade i handlingsplanen, såsom exempelvis myndigheter och NGOs, ska identifiera sin roll i implementeringen av handlingsplanen. Detta ska integreras i deras verksamhetsplaner och på så sätt kan dessa myndigheter eller NGOs få bidrag från Liberias finansdepartement eller andra internationella donatorer (LNAP 2009: 38). Den privata sektorn uppmanas även att delta i implementeringen av handlingsplanen genom att ge ekonomiska bidrag (LNAP 2009: 39).

Den andra strategiska åtgärden, nummer åtta, i temat främjande handlar om att regeringen förespråkar kvinnor och flickors deltagande och utbildning i konfliktförebyggande åtgärder, tidiga varningssignaler i konflikter, fred, säkerhet och post-konflikt återhämtning. De vill utveckla ett nationellt system för universitetsstudenter, främst kvinnliga studenter, som syftar till att inkludera studenterna mer i den offentliga sektorn. De förespråkar också en integrering av kritiskt tänkande och kunskaper i fredsbyggande i läroplanen för det som i Sverige motsvaras av högstadiet och gymnasiet. En allmän utbildning i fredsbyggande och konfliktförebyggande för flickor i alla åldrar ska också införas.

En ledarskapsutbildning för unga kvinnor vill regeringen också utveckla. I denna utbildning ska flickor både från landsbygden och från städerna ingå (LNAP 2009: 39). Även årliga ledarskapsläger ska anordnas, så att detta även kan ske på skollov (LNAP 2009: 40).

Regeringen vill även skapa ett ungdomsparlament, både för flickor och pojkar, men främst för flickor. Ungdomsparlamentet ska främst behandla frågor som rör konfliktförebyggande verksamhet samt frågor om hur fred byggs (LNAP 2009: 40). Dessutom uttrycks i handlingsplanen ett förslag om att ett program för frivillig verksamhet, praktikverksamhet samt mentorskapsverksamhet för flickor ska utvecklas. Detta är för att flickor tidigt ska lära sig hur den offentliga sektorn fungerar (LNAP 2009: 40). För flickor på motsvarande högstadiet och gymnasiet förespråkar regeringen att så kallade peace clubs ska skapas, där flickor kan diskutera frågor som rör fredsbyggande och konfliktförebyggande (LNAP 2009: 40).

Den tredje strategiska åtgärden, nummer nio, handlar om att förbättra de tekniska och institutionella kapaciteten hos statliga och civila aktörer, inklusive kvinnogrupper för att effektivt implementera handlingsplanen (LNAP 2009: 41). Ett förslag är att Genus- och Utvecklingsdepartementet ska utveckla policys, utse personal och sätta en tidsram för implementeringen av handlingsplanen. Dessutom ska en databas skapas över övervakandet och implementeringen av handlingsplanen (LNAP 2009: 41).

Regeringen och dess myndigheter ska få stöd i form av teknisk och logistisk hjälp. Detta är på grund av att regeringen ska kunna skapa verktyg och samla in data angående genusfrågor. Genus- och Utvecklingsdepartementet ska även koordinera arbetet mellan handlingsplanens olika aktörer och samla in data som ska användas för att analysera hur arbetet med implementeringen går (LNAP 2009: 42). Samma departement ska även ansvara för ett utbytesprogram för frivilliga kvinnor, som är intresserade av att få kunskap om och utveckla strategier kring handlingsplanen (LNAP 2009: 43).

Det ska även utvecklas ett träningsprogram i, så kallad, gender budgeting. Gender budgeting innebär att de offentliga resurserna analyseras ur ett genus- och jämställdhetsperspektiv (Sveriges Kvinnolobby Hemsida). De flesta aktörer som hjälpt till att utveckla handlingsplanen, såsom exempelvis regeringens olika departement och myndigheter samt aktörer från det civila samhället ska delta i träningsprogrammet. Det civila samhället innebär de sociala rörelser och NGOs som är mer eller mindre spontant framväxta och som vidarebefordrar de samhällsproblem som diskuteras i den privata sfären till den politiska offentligheten (Kaldor 2004: 36-37).

Regeringen vill också införa ett strategiskt länksystem och partnerskap mellan den offentliga- och privata sektorn. Aktörerna som ska delta i detta är, bland annat, regeringens olika departement, aktörer från det civila samhället, privata företag, donatorer samt FN-organ såsom UNMIL.

Den sista strategiska åtgärden, som regeringen lämnar som förslag, handlar om att främja regeringens och det civila samhällets fulla inkludering, inklusive kvinnogrupper, i övervakandet och utvärderingen av handlingsplanen (LNAP 2009: 43). Därför ska olika förfaranden utvecklas och träning ska ges i hur dessa förfaranden ska gå till.

En omvandling av National Steering Committee (NRC), som är en särskild grupp av regeringen vilken inkluderar ministrar från de olika departementen, ska göras för att passa in i uppdraget som övervaknings- och utvärderingsorgan. Jämställdhetsrådgivare från Liberias regerings alla departement ska ingå i denna kommitté (LNAP 2009: 43).

Aktörer från det civila samhället ska också inkluderas i övervakningen av implementeringen av handlingsplanen.

Genus- och Utvecklingsdepartementet har ett särskilt sekretariat för Resolution 1325 och detta ska stärkas med två personal, så att det finns totalt fyra. Dessa ska kontrollera att handlingsplanen implementeras samt att Resolution 1325 efterföljs (LNAP 2009: 44).

Med ett feministiskt perspektiv i åtanke handlar även området ”främjande” mycket om att utbilda och involvera kvinnor och även flickor. Naturligtvis är det ur ett feministiskt perspektiv bra att kvinnor och flickor får utbildning, men vad ska utbildningen användas till? En utbildning leder inte automatiskt till att kvinnor får en bättre ställning i samhället, som ju handlingsplanen syftar till.

Området ”främjande” är utformat på ett sätt som gör att olika kvinnogrupper kommer till tals i implementeringen av handlingsplanen, vilket är positivt ur ett feministiskt perspektiv. Förslaget om att införa ett ungdomsparlament skulle kunna innebära att unga kvinnor, och även män, fick vara med och aktivt fatta beslut. Samtidigt har regeringen redan satt agendan och bestämt vad som ska diskuteras i detta parlament. Därmed får de likväl inte fatta beslut.

Ur John Paul Lederachs perspektiv är det flera saker i handlingsplanens utformning som är intressanta. Det finns en del förslag i temat ”främjande” där regeringen antar ett gräsrotsperspektiv. Detta gäller, bland annat, att NGOs och andra aktörer i det civila samhället ska identifiera sin egen roll i handlingsplanen.

Detta skulle kunna vara bra, eftersom att kvinnor på gräsrotsnivå då kanske får en möjlighet att identifiera sin roll utifrån sin egen livssituation. Emellertid är meningen med denna identifiering av roller att de olika aktörerna ska få sponsring av olika donatorer, inklusive Liberias regering. På så vis blir det ändå ett top-level perspektiv, eftersom att regeringen sätter villkoren för vem som ska få bidrag och inte. Det finns också en del förslag som vid en första anblick tycks vara positiva, men som utifrån ett gräsrotsperspektiv inte är särskilt användbara. De allmänna utbildningarna samt ledarskapsutbildningen för flickor är bra idéer, men eftersom kvinnor på gräsrotsnivå präglas av en överlevarmentalitet är det inte troligt att de kommer kunna tillgodogöra sig dessa utbildningar.

Ur ett perspektiv utifrån mellanledare är förslaget om att utveckla ett nationellt system för universitetsstudenter som syftar till att inkludera studenterna mer i den offentliga sektorn ett positivt förslag. Det innebär inte enbart att kvinnor är delaktiga i detta, utan att även yngre generationer får ta del av och utveckla den offentliga sektorn. På så vis säkras förhoppningsvis hållbar fred i framtiden.

Emellertid genomsyras utformningen av även detta tema av ett top-level perspektiv, alltså är handlingsplanen skriven utifrån toppledarens perspektiv. Detta handlar främst om att regeringen ligger bakom alla förslag och även om de flesta förslagen är bra är regeringen involverade i alla aktiviteter. Ett ungdomsparlament är en bra idé vid en första anblick, men då regeringen redan satt agendan i detta parlament kommer inte ungdomarna till tals. Även att övervaka och utvärdera handlingsplanen är en god idé i grunden, men eftersom att det är regeringen som ska övervakas, eftersom att det är deras idéer, borde möjligtvis detta vara en oberoende övervakning som görs av en utomstående aktör. Här kommer en förförståelse in, som jag som författare har, och det är att jag antar utifrån min kulturella kontext att övervakningar ska vara oberoende. Samtidigt syftar nog denna övervakning till att vara oberoende, eftersom att regeringen bjudit in aktörer från det civila samhället i denna övervakningsprocess.

Utformningen av detta tema gör att en del fredsbyggande tankar utifrån Luc Reychlers perspektiv kommer fram. Detta gäller exempelvis den allmänna utbildningen i fredsbyggande och konfliktförebyggande som ska införas för flickor i alla åldrar. Detta är ett sätt att inkludera utbildning, som är viktigt ur Luc Reychlers perspektiv samt även att skapa strukturer som främjar fred. Möjligtvis är detta också ett sätt att skapa en nationell samhörighet; om alla flickor växer upp med ett gemensamt mål; fred, är detta ett sätt att verka tillsammans och även ett sätt att få befolkningen att känna samhörighet. En annan typ av struktur som kan tänkas skapa fred är förslaget om gender budgeting. I handlingsplanen utgår regeringen från att kvinnor är viktiga för att fred ska kunna byggas. Kvinnor måste således inkluderas fullt ut, även i den ekonomiska delen och om hänsyn tas till kvinnor i den offentliga budgeten har Liberia även lyckats inkludera kvinnor här.

3 Analys

3.1 Liberalt feministiskt perspektiv

Ur ett liberalt feministiskt perspektiv har fokus främst legat på den mängd utbildningar Liberias regering vill erbjuda kvinnorna i landet. Utformningen av handlingsplanen är utifrån ett liberalt feministiskt perspektiv negativ på många sätt. Detta gäller främst de utbildningar jag nämnde här inledningsvis. Utbildningar är positiva och framförallt verktyg som kan skapa empowerment bland kvinnor, men problemet ligger i att dessa utbildningar inte automatiskt leder till att kvinnor får en högre ställning i samhället. Samtidigt står detta i motsats till Luc Reyckers perspektiv om fredsbyggande, som menar att utbildning är viktigt för att hållbar fred ska kunna byggas i ett land. Vad som är viktigt att ha i åtanke är emellertid att liberala feministers främsta mål inte är att skapa fred, utan att skapa ett jämställt samhälle där kvinnor sitter i lika många beslutsfattande positioner som män. Det blir på så vis en konflikt mellan det liberala feministiska perspektivet och Luc Reyckers fredsbyggande perspektiv. Detta kan vara en fingervisning om hur komplext det är att bygga fred i verkligheten; om det skapas konflikter mellan två olika teoretiska perspektiv kan det skapa en förståelse för hur komplicerad verkligheten är.

Samtidigt finns det många aspekter i handlingsplanen som tolkas som goda försök utifrån ett liberalt feministiskt perspektiv. Detta gäller det ungdomsparlament som ska skapas, att kvinnogrupper kommer till tals i handlingsplanen genom att de får delta i utvecklingen av policys samt att kvinnor ska få utbildning i, bland annat, hur det är att äga mark och att ärva. Dessa aspekter tyder på att en intention finns om att kvinnor ska få vara med mer och bestämma. Samtidigt får de inte besluta fullt ut, men som framgick av diskussionen ovan kan kanske inte ett helt paket av liberal feminism implementeras i ett land som Liberia, eftersom det då skapas konflikter mellan olika perspektiv. Eftersom det i handlingsplanen gäller att skapa fred och samtidigt inkludera kvinnor är det möjligtvis lämpligt att kompromissa, om hållbar fred ska byggas och bli varaktig går det kanske inte att implementera ett feministiskt perspektiv fullt ut. Det är framförallt också viktigt att ha i åtanke att det liberala feministiska perspektiv som presenterades inledningsvis är en västerländsk konstruktion och själva poängen med att utarbeta en handlingsplan för Resolution 1325 ligger i att varje land ska kunna arbeta med resolutionen

utifrån sin kontext. Eftersom att Liberia nyligen haft krig och samtidigt haft problem med kvinnor som far illa är det viktigt att se det ur Liberias perspektiv.

Utifrån denna analys tolkas handlingsplanen ur ett liberalt feministiskt perspektiv som ett gott försök, men som inte når ända fram. Detta beror främst på att kvinnor i Liberia inte får några större möjligheter att påverka i fredsbyggandet.

3.2 Fredsbyggande perspektiv

Handlingsplanen är utformad på ett sätt som är intressant ur Luc Reycklers perspektiv. För det första gäller detta de olika utbildningarna i att bygga fred, både för vuxna kvinnor och flickor i skolåldern. Dessa utbildningar i fred kan utgöra en viktig struktur för att fred ska skapas. Ur Luc Reycklers perspektiv bygger dessa fredsfrämjande strukturer på demokrati och ett väl fungerande rättssystem. Emellertid är det en onödigt snäv definition. Naturligtvis är demokrati och ett väl fungerande rättssystem en förutsättning för fred, men att skapa fred blir en betydligt enklare process om barn har med sig det från grunden. Att lära vuxna människor att skapa fred, när de levt en stor del av sitt vuxna liv i ett krigsdrabbat land, är möjligtvis som att lära gamla hundar att sitta. En annan sådan struktur, som skulle kunna underlätta att skapa fred, är att även inkludera kvinnor i den offentliga budgeten och ägna sig åt, så kallad, gender budgeting. Detta är en struktur som tar hänsyn till kvinnor även ur ett ekonomiskt perspektiv. Eftersom att kvinnor anses vara viktiga för att kunna skapa fred i ett land borde dessa även inkluderas i den offentliga budgeten.

En aspekt av handlingsplanen som inte är förenlig med ett fredsbyggande perspektiv är den ekonomiska stöd som regeringen ämnar ge åt diverse kvinnor, såsom bönder och entreprenörer. I handlingsplanen står uttryckt att mikrokrediter och lån ska ges till dessa kvinnor. Emellertid är det banker och finansinstitut som ger dessa krediter och lån. Om regeringen styr privata företag, är det ingen fri marknad och det är en förutsättning för att hållbar fred ska skapas.

Utifrån Luc Reycklers perspektiv om fredsbyggande innehåller handlingsplanen ett flertal aspekter som kan tolkas som fredsbyggande. Samtidigt finns en del aspekter som är raka motsatsen till fredsbyggande, såsom Liberias plan att styra banker och finansinstitut. Emellertid är det samma problem med detta perspektiv som med ett liberalt feministiskt perspektiv. Perspektiven har olika agendor och i vissa fall måste det kompromissas, det går kanske inte att inta ett perspektiv rakt av, utan dessa måste passas in i Liberias kontext samtidigt som handlingsplanen inte enbart till att bygga fred, utan även att inkludera kvinnor.

Ett annan form av fredsbyggande som använts i denna studie är John Paul Lederachs pyramid, som delar in samhället i tre olika nivåer av ledarskap; toppledare, mellanledare och gräsrotsledare. Handlingsplanen är utformad på ett

sätt som gör att alla dessa tre nivåer belyses. Emellertid är dessa tre nivåers förekomst lite olika. Utifrån ett gräsrotsledarperspektiv är det positivt att handlingsplanen ska göras mer lättillgänglig och olika sätt att förmedla handlingsplanens budskap ska utarbetas. Det är också positivt att den översätts till olika språk. På så vis har regeringen försökt anta ett bottom-up perspektiv och skapat förståelse för ledarna på gräsrotsnivå.

Mellanledarna belyses också, främst genom att regeringen ska ta hjälp av dessa genom inkluderingen av University of Liberia. Akademin är en stor grupp inom mellanledarna. Även tjänstgöringslistan som ska utvecklas och som ska omfatta kvinnor som har kompetens inom kvinnor, säkerhet och fred. Dessa kvinnor kommer troligtvis från den akademiska världen. Ur ett mellanledarperspektiv är det även intressant att kvinnor får kunskap om hur det är att äga mark samt hur det går till att ärva. Detta är också relevant för gräsrotsledarna, men även mellanledare kan syssla med jordbruk, som framgick i introduktionskapitet.

Emellertid genomsyras hela handlingsplanen av ett top-level perspektiv. Handlingsplanen är utformad på ett sätt som ska tilltala alla nivåer i samhället, genom att inkludera dessa i olika sammanhang. Dock är handlingsplanen skriven av regeringen och alla förslag som förekommer är skrivna av regeringen. De förslag som finns i handlingsplanen är i grunden positiva; utbildning för gräsrots- och mellannivån är naturligtvis något bra, men eftersom att regeringen på ett eller annat sätt finns med i bakgrunden i alla typer av förslag som läggs fram drar jag som forskare utifrån John Paul Lederachs perspektiv slutsatsen att handlingsplanen är skriven ur ett top-level perspektiv.

Således kan handlingsplanen utifrån John Paul Lederachs perspektiv tolkas som en god intention att inkludera alla tre nivåer i samhället, men handlingsplanen genomsyras ändå av ett top-level perspektiv. Huruvida detta är positivt eller negativt är inte relevant för denna studiens syfte.

Luc Reyckers perspektiv och John Paul Lederachs perspektiv har i denna studie tillsammans utgjort ett fredsbyggande perspektiv. Utifrån dessa perspektiv tolkas handlingsplanen som ett gott försök till fredsbyggande utifrån de förslag som ges i handlingsplanen. Trots detta är handlingsplanen utifrån John Paul Lederachs perspektiv skriven ur ett top-level perspektiv.

4 Slutsats

Inledningsvis presenterades vad denna studie skulle komma att handla om, nämligen att undersöka hur Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325 är utformad samt hur denna kan tolkas utifrån olika perspektiv. Perspektiven, som utgjort grunden för tolkningen av handlingsplanen, har varit ett liberalt feministiskt perspektiv samt ett fredsbyggande perspektiv i form av två olika teorier utarbetade av Luc Reychler och John Paul Lederach.

Utifrån ett liberal feministiskt perspektiv tolkas handlingsplanen som en god intention. Emellertid når inte handlingsplanen ända fram utifrån detta perspektiv och möjligheten för kvinnor att fatta aktiva beslut i offentliga sammanhang är begränsad. Emellertid finns en del förslag i handlingsplanen som kan utgöra grunden för att kvinnor kommer i en position där de blir beslutsfattare, såsom utbildning.

Utifrån ett fredsbyggande perspektiv tolkas handlingsplanen som ett gott försök, eftersom att ett flertal kriterier som måste uppfyllas enligt Luc Reychler för att det ska bli hållbar fred finns omnämnda i handlingsplanen. Detta gäller främst förslagen om olika utbildningar för flickor och kvinnor, gender budgeting samt strukturer som skapar fred.

Slutsatsen i denna studie är alltså att handlingsplanen kan tolkas som ett gott försök att inkludera kvinnor i ett fredsbyggande Liberia utifrån perspektiven liberal feminism, Luc Reychlers kriterier om hållbar fred samt John Paul Lederachs olika nivåer i samhället. Den viktigaste slutsatsen i denna studie är att handlingsplanen är skriven ur ett top-level perspektiv. Perspektiven är emellertid skrivna av västerländska forskare, vilket gör att de inte lever i en liberiansk kontext. Samtidigt som handlingsplanen är skriven ur ett top-level perspektiv där gräsrotsnivån ibland glöms bort är också människor ofta, enligt John Paul Lederach, inställda på en överlevarmentalitet. Detta innebär att de inte har samma perspektiv som toppledarna, samtidigt som att om dessa kvinnor kämpar för att få mat på bordet är det möjligtvis positivt att toppledarna i Liberia är med och beslutar det mesta. Ur ett feministiskt perspektiv är det bra att kvinnor finns med och beslutar och har makt i samhället, även om detta begränsas till kvinnor på toppledarnivå. Således tolkas Liberias Nationella Handlingsplan för Resolution 1325 som en handlingsplan skriven ur ett feministisk top-level perspektiv.

5 Referenser

5.1 Tryckta källor

Badersten, Björn, 2006, *Normativ metod: Att studera det önskvärda*, Studentlitteratur

Bell, Judith, 2009, *Introduktion till forskningsmetodik*, Studentlitteratur

Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, 2012, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts Juridik

Freedman, Jane, 2003, *Feminism – en introduktion*, Liber

Grönmo, Sigmund, 2006, *Metoder i samhällsvetenskap*, Liber

Gustavsson, Bengt, 2003, *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*, Studentlitteratur

Hsieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E, 2005, ”Three Approaches to Qualitative Content Analysis” i *Qualitative Health Research* Vol. 15 No. 9, November 2005 1277-1288

Johannessen, Asbjörn & Tufte, Per Arne, 2003, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Liber

Kaldor, Mary, 2004, *Det Globala Civilsamhället*, Daidalos

Lederach, John Paul, 1998, *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*, United States Inst. Of Peace

Matthew, Richard A; Barnett, Jon; McDonald, Bryan; O'Brien, Karen L, 2010, *Global Environmental Change and Human Security*, Massachusetts Institute of Technology

May, Tim, 2010, *Samhällsvetenskaplig forskning*, Studentlitteratur

Ramsbotham, Oliver; Woodhouse, Tom & Miall, Hugh, 2009, *Contemporary Conflict Resolution*, Polity Press: UK, 2nd ed

Reychler, Luc & Paffenholz, Thania, 2001, *Peacebuilding: A Field Guide*, Lynne Rienner Publishers

Tongeren, Paul van; Brenk, Malin; Hellema, Marte & Verhoeven, Juliette, 2005, *People Building Peace II: Successful Stories of Civil Society*, Lynne Rienner Publishers

Williams, Paul D, 2008, *Security Studies: An Introduction*, Routledge

5.2 Internetkällor

Gunda Werner Institut Hemsida= <http://www.gwi-boell.de/web/un-resolutions-1325-ten-years-conference-stubblefield-2212.html> (2012-05-01)

Initiative for Peacebuilding Hemsida= <http://www.initiativeforpeacebuilding.eu/pdf/0111Liberia.pdf> (2012-05-01)

Liberias kongress hemsida= <http://www.liberiapolitics.com/house/committees/WLCL.html> (2012-05-10)

LNAP="The Liberia National Action Plan for the Implementation of United Nations Resolution 1325" http://www.un-instraw.org/images/documents/LNAP_1325_final.pdf (2012-04-14)

Operation1325 hemsida1=<http://operation1325.se/behovet> (2012-05-06)

Operation1325 hemsida2=<http://operation1325.se/nyheter/liberia-lanserar-handlingsplan-for-1325> (2012-05-05)

Operation1325 hemsida3= <http://operation1325.se/projekt/liberiska-kvinnor-i-massprotest-tvingade-fram-fredsavtal> (2012-04-14)

Operation1325 hemsida4= <http://operation1325.se/vems-ar-ansvaret> (2012-05-06)

Sveriges Kvinnolobby Hemsida= <http://www.sverigeskvinnolobby.se/web/page.aspx?refid=93> (2012-05-22)

UCDPs (Uppsala Conflict Data program) hemsida http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=94®ionSelect=2-Southern_Africa# (2012-04-27)

UNIFEM hemsida 1= <http://www.unifem.org/campaigns/1325plus10/about-resolution-1325/> (2012-05-06)

UNSCR 1325 (2000) http://www.un.org/events/res_1325e.pdf (2012-04-14)

UNSCR 1820 (2008) <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/391/44/PDF/N0839144.pdf?OpenElement> (2012-05-16)